

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a noua)

26 martie 2015*

„Trimitere preliminară — Apropierea legislațiilor — Drept de autor și drepturi conexe — Directiva 2001/29/CE — Societatea informațională — Armonizarea anumitor aspecte privind dreptul de autor și drepturile conexe — Articolul 3 alineatul (2) — Transmisie în direct a unei întâlniri sportive pe un site internet”

În cauza C-279/13,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Högsta domstolen (Suedia), prin decizia din 15 mai 2013, primită de Curte la 22 mai 2013, în procedura

C More Entertainment AB

împotriva

Linus Sandberg,

CURTEA (Camera a noua),

compusă din doamna K. Jürimäe, președinte de cameră, domnul J. Malenovský (raportor) și doamna A. Prechal, judecători,

avocat general: doamna E. Sharpston,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru C More Entertainment AB, de P. Bratt și de S. Feinsilber, advokater;
- pentru domnul Sandberg, de L. Häggström, advokat;
- pentru guvernul finlandez, de S. Hartikainen, în calitate de agent;
- pentru Comisia Europeană, de J. Enegren și de J. Samnadda, în calitate de agenți,

având în vedere decizia de judecare a cauzei fără concluzii, luată după ascultarea avocatului general,

pronunță prezenta

* Limba de procedură: suedeza.

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 3 alineatul (2) din Directiva 2001/29/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 mai 2001 privind armonizarea anumitor aspecte ale dreptului de autor și drepturilor conexe în societatea informațională (JO L 167, p. 10, Ediție specială, 17/vol. 1, p. 230, rectificare în JO 2008, L 314, p. 16).
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între C More Entertainment AB (denumită în continuare „C More Entertainment”), pe de o parte, și domnul Sandberg, pe de altă parte, în legătură cu inserarea de către acesta, pe un site internet, a unor linkuri care pot fi accesate prin intermediul cărora utilizatorii de internet puteau avea acces la transmisia în direct, pe un alt site, a unor meciuri de hochei pe gheață fără a trebui să plătească suma de bani solicitată de operatorul acestui alt site.

Cadrul juridic

Directiva 2001/29

- 3 Considerentele (1), (7), (20), (23) și (25) ale Directivei 2001/29 au următorul cuprins:

„(1) Tratatul [CE] prevede realizarea unei piețe interne și instituirea unui sistem prin care să asigure că, pe piața internă, concurența nu este denaturată. Armonizarea legislațiilor statelor membre referitoare la dreptul de autor și drepturile conexe contribuie la realizarea acestor obiective.

[...]

(7) În consecință, cadrul legislativ comunitar pentru protecția dreptului de autor și a drepturilor conexe trebuie de asemenea adaptat și completat atât cât este necesar pentru buna funcționare a pieței interne. În acest scop, trebuie adaptate acele dispoziții interne privind dreptul de autor și drepturile conexe, care variază considerabil de la un stat membru la altul sau care generează incertitudine juridică, împiedicând buna funcționare a pieței interne și evoluția corespunzătoare a societății informaționale în Europa, și trebuie evitate neconcordanțele între reacțiile naționale la dezvoltările tehnologice, nefiind însă necesar să se elimine sau să se evite diferențele care nu afectează negativ funcționarea pieței interne.

[...]

(20) Prezenta directivă se bazează pe principiile și normele deja stabilite prin directivele în vigoare în acest domeniu, în special [Directiva 92/100/CEE a Consiliului din 19 noiembrie 1992 privind dreptul de închiriere și de împrumut și anumite drepturi conexe dreptului de autor în domeniul proprietății intelectuale (JO L 346, p. 61, Ediție specială, 17/vol. 1, p. 20), astfel cum a fost modificată prin Directiva 93/98/CEE a Consiliului din 29 octombrie 1993 (JO L 290, p. 9, Ediție specială, 17/vol. 1, p. 141, denumită în continuare „Directiva 92/100”)], și dezvoltă acele principii și norme și le plasează în contextul societății informaționale. Dispozițiile prezentei directive trebuie aplicate fără să aducă atingere dispozițiilor directivelor în cauză, cu excepția cazurilor în care prezenta directivă prevede altfel.

[...]

(23) Prezenta directivă trebuie să armonizeze într-o mai mare măsură dreptul de autor asupra actelor de comunicare publică. Acest drept trebuie înțeles în sens larg ca acoperind orice comunicare către public care nu este prezent în locul de proveniență a comunicării. Acest drept include orice transmisie sau retransmisie, de orice natură, a unei opere către public, prin cablu sau fără cablu, inclusiv radiodifuziunea. Acest drept nu ar trebui să includă niciun alt act.

[...]

(25) Incertitudinea juridică privind natura și nivelul protecției operațiunilor de transmisie la cerere, prin rețele, a operelor protejate de dreptul de autor și a obiectelor protejate prin drepturile conexe trebuie eliminată prin conferirea unei protecții armonizate la nivel comunitar. Trebuie clarificat faptul că titularii de drepturi recunoscuți de prezenta directivă au dreptul exclusiv de a pune la dispoziția publicului operele protejate de dreptul de autor sau orice alt obiect protejat prin transmisii interactive la cerere. Aceste transmisii se caracterizează prin faptul că orice persoană poate avea acces la ele din orice loc și în orice moment.”

4 Articolul 1 din Directiva 2001/29, intitulat „Domeniu de aplicare”, prevede la alineatul (2):

„Cu excepția cazurilor menționate la articolul 11, prezenta directivă lasă intacte și nu aduce în niciun fel atingere dispozițiilor comunitare privind:

[...]

(b) dreptul de închiriere, dreptul de împrumut și anumite drepturi conexe dreptului de autor în domeniul proprietății intelectuale;

[...]”

5 Articolul 3 din această directivă, intitulat „Dreptul de comunicare publică a operelor și dreptul de a pune la dispoziția publicului alte obiecte protejate”, prevede:

„(1) Statele membre prevăd dreptul exclusiv al autorului de a autoriza sau de a interzice orice comunicare publică a operelor lor, prin cablu sau fără cablu, inclusiv punerea la dispoziția publicului a operelor lor, astfel încât oricine să poată avea acces la acestea din orice loc și în orice moment.

(2) Statele membre prevăd dreptul exclusiv de a autoriza sau de a interzice punerea la dispoziția publicului, prin cablu sau fără cablu, astfel încât oricine să poată avea acces la acestea din orice loc și în orice moment:

[...]

(d) pentru organismele de radiodifuziune sau televiziune, a fixărilor programelor difuzate de acestea, indiferent dacă difuzările se fac prin fir sau prin aer, inclusiv prin cablu sau prin satelit.”

Directiva 2006/115/CE

6 Directiva 92/100, în vigoare la data adoptării Directivei 2001/29, a fost abrogată și înlocuită prin Directiva 2006/115/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 12 decembrie 2006 privind dreptul de închiriere și de împrumut și anumite drepturi conexe dreptului de autor în domeniul proprietății intelectuale (JO L 376, p. 28, Ediție specială, 17/vol. 3, p. 14). Directiva 2006/115 codifică și reia, în termeni similari celor din Directiva 92/100, dispozițiile acesteia din urmă.

7 Potrivit considerentului (16) al Directivei 2006/115:

„Statele membre ar trebui să aibă posibilitatea să prevadă, pentru titularii de drepturi conexe dreptului de autor, dispoziții de protecție mai amplă decât dispozițiile prezentei directive cu privire la radiodifuziune sau televiziune și la comunicarea publică.”

8 Articolul 8 din această directivă, intitulat „Radiodifuziunea și comunicarea publică”, prevede la alineatul (3):

„Statele membre prevăd pentru organismele de radiodifuziune dreptul exclusiv de a autoriza sau de a interzice retransmiterea emisiunilor lor prin intermediul undelor radioelectrice, precum și comunicarea publică a emisiunilor lor, în cazul în care această comunicare este făcută în locuri accesibile publicului prin plata unei taxe de intrare.”

9 Articolul 12 din Directiva 2006/115, intitulat „Relația dintre dreptul de autor și drepturile conexe”, prevede:

„Protecția drepturilor conexe dreptului de autor în temeiul prezentei directive păstrează intactă și nu aduce în niciun fel atingere protecției dreptului de autor.”

Litigiul principal și întrebarea preliminară

10 C More Entertainment este un post de televiziune cu plată care, între altele, transmite în direct pe site-ul său internet, contra cost, meciuri de hochei pe gheață.

11 În toamna anului 2007, C More Entertainment a transmis pe site-ul internet menționat mai multe meciuri de hochei pe gheață, la care persoanele interesate puteau avea acces plătind suma de 89 de coroane suedeze (SEK) (aproximativ 9,70 euro) pe meci.

12 Domnul Sandberg a creat pe site-ul său internet linkuri care permit evitarea sistemului de plată instituit de C More Entertainment. Prin intermediul acestor linkuri, utilizatorii de internet au putut astfel să aibă acces în mod gratuit la transmisiile a două meciuri de hochei efectuate în direct de C More Entertainment la 20 octombrie și la 1 noiembrie 2007.

13 Înaintea primului dintre aceste meciuri, C More Entertainment a solicitat domnului Sandberg, prin telefon, să retragă linkurile pe care le-a plasat pe site-ul său, însă fără succes. După acest meci, C More Entertainment l-a avertizat pe domnul Sandberg, în scris, că aprecia că inserarea acestor linkuri a adus atingere drepturilor sale.

14 În cursul transmisiei celui de al doilea meci, C More Entertainment a instalat un dispozitiv tehnic care a avut ca efect împiedicarea oricărui acces la transmisia respectivă prin intermediul linkurilor create de domnul Sandberg.

15 Domnul Sandberg a fost trimis în judecată în fața Hudiksvalls tingsrätt (Tribunalul de Primă Instanță din Hudiksvall) pentru încălcarea Legii (1960:729) privind dreptul de proprietate literară și artistică [lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk]. La 10 noiembrie 2010, acesta a fost găsit vinovat de încălcarea drepturilor de autor a căror titulară, potrivit acestei instanțe, era C More Entertainment, și a fost condamnat la plata unor amenzi, precum și la plata unor daune interese către societatea respectivă.

16 Atât domnul Sandberg, cât și C More Entertainment au declarat apel împotriva acestei hotărâri la Hovrätten för Nedre Norrland (Curtea de Apel din Norrlandul Meridional).

- 17 Printr-o decizie din 20 iunie 2011, respectiva instanță a apreciat că nicio parte din munca comentatorilor, a cameramanilor și a realizatorilor de transmisii de meciuri de hochei pe gheață, considerată izolat sau colectiv, nu prezenta originalitatea impusă de Legea (1960:729) privind dreptul de proprietate literară și artistică pentru a fi protejată prin dreptul de autor. Prin urmare, aceasta a considerat că, în privința transmisiilor în discuție în litigiul principal, C More Entertainment nu era titulara unor drepturi de autor, ci a unor drepturi conexe, care au fost încălcate. În consecință, instanța menționată l-a condamnat pe domnul Sandberg la plata unor amenzi, mai mari decât cele aplicate în primă instanță, însă a redus puțin despăgubirea acordată C More Entertainment.
- 18 C More Entertainment a formulat recurs împotriva acestei hotărâri la Högsta domstolen (Curtea Supremă) solicitând recunoașterea faptului că este titulara unor drepturi de autor și majorarea cuantumului daunelor interese care îi sunt datorate.
- 19 Această instanță a considerat că nu rezultă nici din textul Directivei 2001/29, nici din jurisprudența Curții că inserarea unui link hipertext pe un site internet constituie un act de comunicare publică. În plus, instanța menționată a arătat că legislația națională în cauză prevede drepturi conexe mai extinse decât cele prevăzute la articolul 3 alineatul (2) din Directiva 2001/29, întrucât, spre deosebire de această dispoziție, protecția conferită de dreptul suedez nu se limitează la acte de punere la dispoziție „la cerere”. În aceste condiții, Högsta domstolen a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții cinci întrebări preliminare.
- 20 Printr-o scrisoare din 26 martie 2014, grefa Curții a transmis Högsta domstolen o copie a Hotărârii Svensson și alții (C-466/12, EU:C:2014:76), în cadrul căreia au fost examinate mai multe întrebări referitoare la problema dacă inserarea, pe un site internet, a unui link care poate fi accesat poate fi calificată drept act de comunicare publică, invitând respectiva instanță să îi comunice dacă, ținând seama de intervenția acestei hotărâri, intenționa să își mențină cererea de decizie preliminară.
- 21 Printr-o decizie din 20 octombrie 2014, Högsta domstolen a hotărât să retragă primele patru întrebări preliminare adresate și să mențină doar a cincea întrebare, care este redactată în termenii următori:

„Statele membre pot recunoaște în favoarea titular[ilor] de drepturi un drept exclusiv mai extins prevăzând că noțiunea de comunicare publică include mai multe acte decât cele menționate la articolului 3 alineatul (2) din Directiva [2001/29]?”

Cu privire la întrebarea preliminară

- 22 Reiese din cuprinsul dosarului că litigiul principal privește punerea la dispoziție, pe un site internet, a unor linkuri care permit accesul utilizatorilor de internet, pe site-ul unui organism de radiodifuziune, la emisiuni care transmit în direct meciuri de hochei pe gheață, fără a trebui să plătească suma de bani impusă de acest organism pentru acces. În aceste condiții, întrebarea adresată de instanța de trimitere trebuie înțeleasă ca privind, în esență, problema dacă articolul 3 alineatul (2) din Directiva 2001/29 trebuie interpretat în sensul că se opune unei reglementări naționale care extinde dreptul exclusiv al organismelor de radiodifuziune menționate la acest articol 3 alineatul (2) litera (d) în privința actelor de comunicare publică pe care le-ar putea constitui transmisiile unor întâlniri sportive realizate în direct pe internet precum cele în discuție în litigiul principal.
- 23 Cu titlu introductiv, trebuie arătat că, potrivit articolului 3 alineatul (2) litera (d) din Directiva 2001/29, statele membre trebuie să acorde organismelor de radiodifuziune dreptul exclusiv de a autoriza sau de a interzice punerea la dispoziția publicului a fixărilor programelor difuzate de acestea, astfel încât oricine să poată avea acces la ele din orice loc și în orice moment.

- 24 În primul rând, astfel cum rezultă din textul articolului 3 alineatul (1) din Directiva 2001/29 și în special din termenii „orice comunicare publică [...] inclusiv punerea la dispoziția publicului”, noțiunea „punerea la dispoziția publicului”, utilizată și la articolul 3 alineatul (2) din această directivă, face parte din noțiunea, mai largă, „comunicare publică”.
- 25 În al doilea rând, reiese din articolul 3 alineatul (2) din directiva menționată că, pentru a fi calificat drept „act de punere la dispoziția publicului”, în sensul acestui articol, un act trebuie să îndeplinească în mod cumulativ cele două condiții prevăzute la dispoziția respectivă, și anume să permită accesul publicului interesat la obiectul protejat în cauză atât din orice loc, cât și în orice moment.
- 26 Astfel, după cum rezultă din expunerea de motive a Propunerii Comisiei din 10 decembrie 1997 [COM(97) 628], în urma căreia a fost adoptată Directiva 2001/29, coroborată cu considerentul (25) al acestei directive, noțiunea „punere la dispoziția publicului”, în sensul articolului 3 din această directivă, vizează „transmisiile interactive la cerere”, care sunt caracterizate tocmai prin faptul că fiecare poate avea acces la acestea din orice loc și în orice moment (a se vedea în acest sens Hotărârea SCE, C-135/10, EU:C:2012:140, punctul 59).
- 27 Or, nu aceasta este situația unor emisiuni difuzate în direct pe internet precum cele în discuție în litigiul principal.
- 28 Instanța de trimitere solicită să se stabilească totuși dacă articolul 3 alineatul (2) din Directiva 2001/29 trebuie interpretat în sensul că se opune ca statele membre să acorde organismelor de radiodifuziune menționate la acest articol 3 alineatul (2) litera (d) un drept exclusiv și în ceea ce privește actele care, precum cele în discuție în litigiul principal, ar putea fi calificate drept „acte de comunicare publică”, însă nu constituie acte de punere la dispoziția publicului a fixării programelor lor efectuate astfel încât oricine să poată avea acces la acestea din orice loc și în orice moment.
- 29 În această privință, după cum reiese din considerentul (7) al Directivei 2001/29, obiectivul urmărit de aceasta constă în armonizarea dreptului de autor și a drepturilor conexe atât cât este necesar pentru buna funcționare a pieței interne. Astfel, rezultă din acest considerent că directiva menționată nu are ca obiectiv să elimine sau să evite diferențele dintre legislațiile naționale care nu afectează negativ funcționarea pieței interne. Prin urmare și după cum reiese de asemenea din titlul aceleiași directive, legiuitorul Uniunii nu a efectuat decât o armonizare parțială a drepturilor de autor și a drepturilor conexe.
- 30 Or, decurge din considerentele (23) și (25) ale acestei directive că legiuitorul Uniunii a intenționat, pe de o parte, să armonizeze într-o mai mare măsură dreptul de autor asupra actelor de comunicare publică și, pe de altă parte, să elimine incertitudinea juridică privind natura și nivelul protecției operațiunilor de transmisie la cerere, precum și să confere o protecție armonizată la nivelul Uniunii Europene pentru acest tip de acte.
- 31 În schimb, nici articolul 3 alineatul (2) din Directiva 2001/29, nici o altă dispoziție din aceasta nu prevăd că legiuitorul Uniunii a intenționat să armonizeze și, în consecință, să evite sau să suprime eventuale diferențe între legislațiile naționale, în ceea ce privește natura și nivelul protecției pe care statele membre le-ar putea recunoaște titularilor de drepturi menționați la acest articol 3 alineatul (2) litera (d), în raport cu anumite acte precum cele în discuție în litigiul principal, care nu sunt expres menționate la această din urmă dispoziție.
- 32 Pe de altă parte, potrivit considerentului (20) al Directivei 2001/29, aceasta din urmă se bazează pe principiile și pe normele deja stabilite prin directivele în vigoare în domeniul proprietății intelectuale precum Directiva 92/100 (a se vedea Hotărârea Football Association Premier League și alții, C-403/08 și C-429/08, EU:C:2011:631, punctul 187).

- 33 Astfel, reiese din considerentul (16) al Directivei 2006/115, care a înlocuit Directiva 92/100, că statele membre trebuie să aibă posibilitatea să prevadă, pentru titularii de drepturi conexe dreptului de autor, dispoziții de protecție mai amplă decât dispozițiile Directivei 2006/115 cu privire la radiodifuziune sau televiziune și la comunicarea publică.
- 34 Or, articolul 8 din directiva menționată, intitulat „Radiodifuziunea și comunicarea publică”, prevede la alineatul (3), printre altele, că statele membre trebuie să prevadă, pentru organismele de radiodifuziune, dreptul exclusiv de a autoriza sau de a interzice retransmiterea emisiunilor lor prin intermediul undelor radioelectrice, precum și comunicarea publică a emisiunilor lor, în cazul în care această comunicare este făcută în locuri accesibile publicului prin plata unei taxe de intrare.
- 35 Astfel, este necesar să se constate că Directiva 2006/115 recunoaște statelor membre posibilitatea să prevadă dispoziții de protecție mai amplă, în ceea ce privește radiodifuziunea și comunicarea publică a unor emisiuni efectuate de organisme de radiodifuziune, decât cele care trebuie instituite conform articolului 8 alineatul (3) din această directivă. O asemenea posibilitate implică faptul că statele membre pot acorda organismelor de radiodifuziune dreptul exclusiv de a autoriza sau de a interzice acte de comunicare publică a emisiunilor lor efectuate în condiții care diferă de cele prevăzute la acest articol 8 alineatul (3) și în special a unor emisiuni la care oricine poate avea acces din orice loc, fiind de la sine înțeles că un asemenea drept nu poate afecta în niciun caz, după cum prevede articolul 12 din Directiva 2006/115, protecția dreptului de autor.
- 36 În consecință, articolul 3 alineatul (2) din Directiva 2001/29 trebuie interpretat în sensul că nu afectează posibilitatea menționată a statelor membre, recunoscută la articolul 8 alineatul (3) din Directiva 2006/115 coroborat cu considerentul (16) al acesteia, de a acorda organismelor de radiodifuziune dreptul exclusiv de a autoriza sau de a interzice actele de comunicare publică a emisiunilor lor, cu condiția ca o astfel de protecție să nu aducă atingere protecției dreptului de autor.
- 37 Având în vedere toate considerațiile de mai sus, trebuie să se răspundă la întrebarea adresată că articolul 3 alineatul (2) din Directiva 2001/29 trebuie interpretat în sensul că nu se opune unei reglementări naționale care extinde dreptul exclusiv al organismelor de radiodifuziune menționate la acest articol 3 alineatul (2) litera (d) în privința actelor de comunicare publică pe care le-ar putea constitui transmisiile unor întâlniri sportive realizate în direct pe internet precum cele în discuție în litigiul principal, cu condiția ca o astfel de extindere să nu afecteze protecția dreptului de autor.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 38 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a noua) declară:

Articolul 3 alineatul (2) din Directiva 2001/29/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 mai 2001 privind armonizarea anumitor aspecte ale dreptului de autor și drepturilor conexe în societatea informațională trebuie interpretat în sensul că nu se opune unei reglementări naționale care extinde dreptul exclusiv al organismelor de radiodifuziune menționate la acest articol 3 alineatul (2) litera (d) în privința actelor de comunicare publică pe care le-ar putea constitui transmisiile unor întâlniri sportive realizate în direct pe internet precum cele în discuție în litigiul principal, cu condiția ca o astfel de extindere să nu afecteze protecția dreptului de autor.

Semnături